

ДО ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ РІВНЯ НАКОПИЧЕННЯ ХВОРОБИ ОЖИРІННЯ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Грінка Д.О.¹, Корнус О.Г.¹, Шищук В.Д.²

¹ Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

² Сумський державний університет

У сучасному світі однією з проблем людства є ожиріння, яке пов'язане з надлишковою вагою. За даними ВООЗ з цими проблемами стикається понад 1 млрд. людей у світі. Від даної патології страждають люди, які мають різний соціальний статус, професію, вік, стать, місце проживання. За підрахунками вчених в економічно розвинених країнах майже 50% населення мають надлишкову вагу, з них 30% – страждають ожирінням. Населення України також має проблеми з даною патологією. Так, в середньому 20% осіб працездатного віку мають ожиріння і 25% – надлишкову масу тіла. І ці показники постійно зростають. Щорічно 2,8 млн. осіб помирає через надлишкову вагу або ожиріння. Тому сьогодні ВООЗ розглядає ожиріння як глобальну епідемію, що охоплює мільйони людей [6]. Ожиріння – це хронічне рецидивуюче захворювання, яке характеризується надлишковим накопиченням жирової тканини в організмі, обумовлене порушенням обміну речовин. В основі його лежить позитивний енергетичний баланс, тобто надходження енергії з калоріями їжі перевищує енерговитрати [5].

У світі приблизно 640 млн. чоловіків та жінок мають надмірну вагу, із них 266 млн. – це чоловіки та 375 млн. – жінки. Найбільше від ожиріння страждають жителі Китаю та США. Останні потрапили на перше місце за кількістю людей, які мають високу ступінь ожиріння. У Великобританії – 28,4% для жінок та 26,2% для чоловіків, і цей показник є найгіршим у Європі. Загалом показник ожиріння у країнах Західної Європи коливається від 20 до 24%. За прогнозами науковців у 2025 році українці досягнуть рівня 25,9% ожиріння населення [5]. Ця проблема загрожує зростанням значної кількості хвороб, таких як цукровий діабет 2-го типу, артеріальна гіпертензія, атеросклероз, деякі види злоякісних пухлин, порушення репродуктивної функції, захворювання шлунково-кишкового тракту та опорно-рухового апарату.

Мета статті – встановити рівень накопичення ожиріння серед жителів Сумської області та виділити групи адміністративно-територіальних одиниць за цим показником.

Станом на 2020 р. у Сумській області ожиріння у структурі хвороб ендокринної системи як за первинною захворюваністю, так і поширеністю хвороб серед жителів займали 2 місце після цукрового діабету.

Дослідження показало позитивну динаміку щодо скорочення як первинної захворюваності, так і поширеності даної групи патологій серед населення Сумської області. Так, протягом 2010-2020 рр. рівень первинної захворюваності знизився на 23,5%, а поширеність на 2,45%. Факторами, що впливають на поширення ожиріння серед населення, є: спадковість, порушення обміну речовин, порушений метаболізм, малорухомий спосіб життя, стреси та порушення гормонального фону [4].

Більшість людей не звертаються до лікарів при незначному ожирінні, аж поки не з'являться інші патології. Тому часто ожиріння діагностуються лікарями в запущеному стані, відтак важко піддається лікуванню та досить часто призводить до ускладнень і смертності населення. Тому при нозогеографічному дослідженні важливим аспектом є встановлення рівня накопичення хвороб. Цей показник дає можливість проаналізувати рівень профілактичної роботи, оцінити якість первинної діагностики захворювань та доступність медичних послуг. Одним з таких показників є індекс накопичення хвороб (ІНХ) – відношення загальної захворюваності (P_r) до первинної (I_n):

$$I_{sd} = \frac{P_r}{I_n} [3].$$

За розрахунками, найвищий індекс накопичення ожиріння спостерігається серед населення Середино-Будського, Білопільського, Тростянецького та Конотопського районів, а це показує про переважання хронічних форм ожиріння, а також може свідчити про дещо кращий рівень медичної допомоги населенню при даній патології або сприятливіший вплив інших соціальних чинників на перебіг хвороби (рис. 1).

Висновки. На основі отриманих результатів дослідження можна зробити висновок, що динаміка кількості вперше встановлених діагнозів ожиріння серед населення Сумської області за період 2010-2020 рр. знизилась на 23,5%, а поширеність цієї нозоформи скоротилась на 2,45%. Встановлено, що високий рівень ожиріння спостерігається у Тростянецькому Серединно-Будському, Конотопському та Білопільському районах, а найменший у Шостинському районі. Проблеми з ожирінням часто призводять до розвитку серцево-судинних захворювань, порушень опорно-рухового апарату, астми, цукрового діабету, синдрому обструктивного апное сну, порушень метаболізму, гормональних розладів, а також підвищують ризик виникнення деяких видів онкологічних захворювань, інвалідності або й смертності населення.

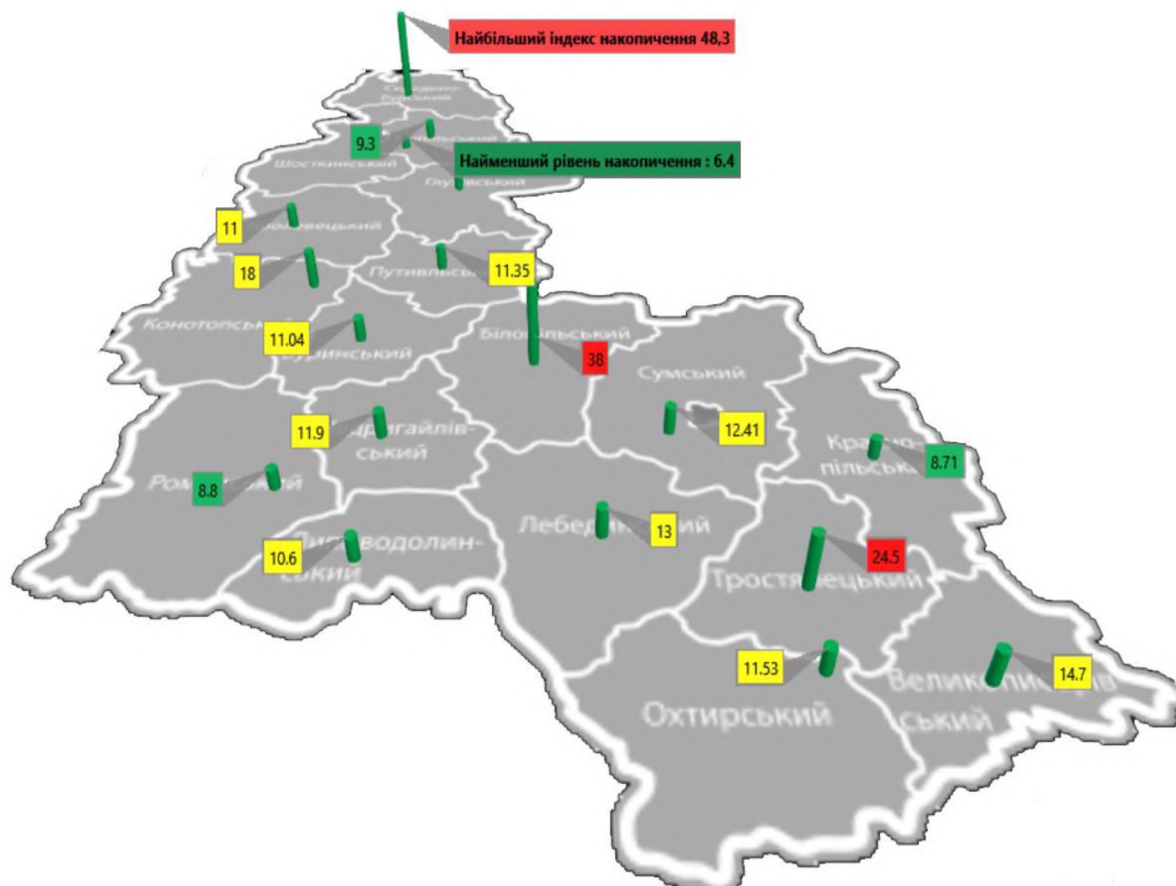

Рис. 1. Рівень накопичення хвороби ожиріння серед населення адміністративно-територіальних одиниць Сумської області (побудовано за даними [1])

Тому в даних умовах необхідний комплексний підхід до активного виявлення та лікування населення на дану групу патологій, в свою чергу це дасть можливість знизити рівень первинної захворюваності і поширення ожиріння, а також зменшити кількість людей з хронічними патологіями ожиріння та покращити якість життя населення.

Список використаних джерел:

1. Довідник показників діяльності установ охорони здоров'я Сумської області за 2020 рік / Обласний інформаційно-аналітичний центр медичної статистики м. Суми, 2021.
2. Довідник показників діяльності установ охорони здоров'я Сумської області за 2019 рік / Обласний інформаційно-аналітичний центр медичної статистики м. Суми, 2020.
3. Дудіна О.О. Волошина У.В, Габорець Ю.Ю. До стану здоров'я дитячого населення // Здоров'я нації. 2015. № 3(5). С.10-11.
4. Корнус О.Г., Корнус А.О., Шищук В.Д. Територіально-нозологічна структура захворюваності населення Сумської області : монографія. Суми : СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. 172 с.
5. Ожиріння – проблема сучасного суспільства. URL: https://trostyanetska.crl.org.ua/more_news2/15-35-05-08-11-2018/ (дата звертання: 20.09.2022).
6. Проблема ожиріння в сучасному світі. URL: <http://amnu.gov.ua/problema-ozhyrinnya-v-suchasnomu-sviti/> (дата звертання: 21.09.2022).